

ACC. NR. 156

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Johan Jönsson
Härad: Ärrestad Adress: Ystad
Socken: Ystad Berättat av:
Uppteckningsår: 1929 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör
Sägen om Kottebusken

13

Sågan om Kytte-busken vid Ystad.

~~Af. Skogvaktē Johan Jönsson.~~

Sågan om Kytte-buske har säkerligen varit fortlevt i folktraditionen sedan hedens. Sin historiska ryktbarhet erhöi måhända busken dock först den 29de Junius 1749, då "Blomsterkongungen" Carl von Linné besökte ~~den samman~~ sin ^{öndra} ~~berömda~~ "Skånska resa" nedskrev han då blanda annat:

"Aira minima växte på butesmarken öster om staden, allt ifrån Kytte-buske in till Refvet."

Denna buske, som lär hava varit en större hagtornsbuske, är ~~id~~ länge sedan försvunnen, men skall enligt äldre personers berättelser fordom ha växt i norra kanten av nuvarande Kasärnområdet i Ystads Landskog.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vad som gjorde denna buskes både avskydd och fruktan var att enligt folktron ett kvinnligt väsen, "Kytte vid busken", där syntas dansa och ~~utför~~ ^{spöke} sina spökeserier.

Folkesägner berättar, att en kvinna med namnet Kytte, vilken för mord blivit halshuggen, begravdes här. Då gamla vägen österut från Ystad gick tätt förbi busken, måste ~~den samman~~ passeras af alla vägfarande till och från Österlen. Det var därför med en viss fruktan man valkades busken, åtminstone nattetid. Aldre, fullt trovärdiga personer ha för mig berättat,

om de "syner", som man här haft.

Sålunda berättar nu 75-åriga Anders Jönsson från Nykers, vilken hört säggen av sina föräldrar, följande:

En person med namnet Märten hade tillbringat dagen i Ystad i ett glatt lag samt blef fört sent om kvällen färdig med hemresan. Kommen i närheten af Kitteskäpp såg han ~~konturerna af~~ ett föremål röra sig omkring ~~dina~~. Märten förstod nu, att det var Kitta, som var ute och ropade sig på sitt sedvanliga sätt. Ett ögonblick stod Märten och betraktade föremålet, men inte var han rädd i kväll, han som var den starkaste af drängarna i hela byalaget, å nej! - . . .

Nu syntes ingenting, varför Märten gick modigt fram till busken och ropade: "Kitta, kom fram, så skall jag dansa med dig."

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I nästa ögonblick greps han af Kittas järnhårda armar, vilken ~~med~~ oemotståndlig kraft fördes ~~honom~~ in i dansens virvel omkring busken. Så fortgick den vilda dansen timmar efter timmar, utan möjlighet för Märten att undslippa Kittas hårdhantade omfamning.

Klockan blef ett på natten, och dansarna började gala. Då sade Kitta:

"Nu gal tuppen du vite,

Här dansar Märten du skite."

Klockan blef två, och åter gal dansarna, var vid Kitta äro rimmade:

"Nu gal tuppen, hin svärten,

Ännu dansar Kitta med Märten."

Men ännu en Timmer man måste Märten
hålla ut i den vilda dansen. Äntligen blev
klockan tre, och brannet gyl.

Märten, som ^{tydligt} vid det höv laget fått
mer än nog af troll dans, kunde äntligen ut-
brista:

"Nu gal tuppren den röde,
Nu vilas också du döde."

Då försvann Kitta i busken, och Märten
måste döds trött ~~samt~~ ^{och} med utslitna sulor
i stöflarna, begifva sig mot hemmet.

Och efter den dagen (eller rättare natten)
säges det, att den store och kraftige drängen
Märten tog omväg ned ut stranden, så det
gällde att komma förbi Kitta-buske på
färd till och från Staden.

(Upptecknat av skogsvaktari Joh. Jönsson, Nybro, Ytter)